Zwolle 1 oktober 2026

Schriftelijke inbreng werkgroep Vechtrand
Bij de behandeling van de Startnotitie Vechtrand op 6 oktober 2026

Geachte voorzitter en leden van de gemeenteraad,

De werkgroep Vechtrand maakt zich grote zorgen over zowel de ontwikkeling van Vechtrand als de manier waarop het proces op dit moment wordt vormgegeven.
De werkgroep is door de gemeente samengesteld en bestaat uit inwoners en betrokkenen uit het gebied. Samen brengen wij een brede mix van lokale kennis, professionele expertise en praktijkervaring mee. Van bewoners die hier al generaties wonen tot mensen met kennis van stedenbouw, gebiedsontwikkeling en participatieprocessen.

Vechtrand is een waardevol gebied tussen de stad en de Vecht. Mensen wonen en werken er. Kinderen fietsen er naar school. Dagelijks maken veel fietsers, wandelaars en sporters gebruik van het gebied. Ook heeft het gebied een grote betekenis voor natuur, landschap, cultuurhistorie en waterberging. De das, de zwarte roodstaart en de ree zijn door de gemeente niet voor niets benoemd als ambassadeurs van het gebied.

Aan ons is gevraagd om actief deel te nemen aan het participatieproces en onze kennis en ervaring in te brengen. Dat doen wij graag. Wij willen meewerken aan een geode toekomst voor zwel Vechtrand als Zwolle. Tegelijkertijd constateren we dat het proces op belangrijke punten tekortschiet.

Wij zijn niet tegen woningbouw
Laat daar geen misverstand over bestaan: wij zijn geen actiegroep en wij zijn niet tegen woningbouw. We begrijpen dat Zwolle groeit en dat er woningen nodig zijn. Wij begrijpen ook dat woningbouw mogelijk gevolgen heeft voor de bestaande omgeving. Verandering kan niet altijd zonder dat belangen met elkaar botsen.
Maar Vechtrand is geen leeg gebied waarop zonder meer duizenden woningen kunnen worden gebouwd. Het is een landschap met grote waarde voor natuur, water, cultuurhistorie, recreatie, verkeer en leefbaarheid. Juist daarom vraagt de ontwikkeling van Vechtrand om zorgvuldige keuzes.

Het gaat om een veel groter gebied
In het coalitieakkoord wordt gesproken over 1.500 tot 3.000 woningen in Vechtrand. Daarmee ontstaat het beeld dat het vooral gaat over Vechtpoort 1.
De werkelijkheid is groter. Het gebied Vechtrand omvat Vechtpark, Vechtpoort 1, de Ceintuurbaanzone en Vechtpoort 2. Volgens het Ruimtelijk Toekomstperspectief kan het in totaal gaan om 4.000 tot 8.000 woningen.
Dat maakt dit niet alleen een woningbouwopgave, maar ook een opgave voor natuur, water, landschap, verkeer en leefbaarheid.

Zwolle presenteert zich als groene deltastad en wil bestaande kwaliteiten behouden en versterken. Dat zijn ambities die wij ondersteunen. Maar juist daarom moet vooraf duidelijk zijn wat dit gebied aankan.
Onze centrale vraag aan u is daarom niet: Hoeveel woningen moeten we hier bouwen?

Maar wel:

☑ Wat kan dit gebied daadwerkelijk dragen?

Vanuit onze betrokkenheid bij het gebied vragen wij de gemeenteraad drie noodzakelijke randvoorwaarden aan de Startnotitie te verbinden.

1. Laat water, bodem en natuur leidend zijn

Water- en bodemsturend bouwen is een belangrijk uitgangspunt van het Rijk, de provincie en het waterschap. Dat uitgangspunt is er niet voor niets.
Juist bij de ontwikkeling van Vechtrand moet blijken wat dit in de praktijk betekent. Beleid over water, bodem, natuur en groene structuren heeft alleen waarde als het ook daadwerkelijk wordt toegepast bij moeilijke ruimtelijke keuzes. Vechtrand is wat ons betreft een belangrijke toets voor de ambities van Zwolle als groene deltastad.

De ruimte is niet onbeperkt

Uit de eerste verkenningen blijkt dat bij extreme neerslag mogelijk een aanzienlijk deel van Vechtrand nodig is voor waterberging. Wanneer we die wateropgave naast de door de gemeente vastgestelde groene hoofdstructuur leggen, wordt duidelijk hoe beperkt de beschikbare ruimte kan zijn.
Daar komen de belangen van natuur, landschap en cultuurhistorie nog bij. Het gebied is belangrijk voor verschillende diersoorten en bevat waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Deze belangen kunnen niet achteraf worden ingepast in een woningbouwplan. Zij moeten aan de basis staan van de keuzes die worden gemaakt.
Ook de financiële gevolgen verdienen aandacht. Bouwen is op dit moment kostbaar en de marges zijn beperkt. Maatregelen voor waterberging en waterbeheer kunnen grote investeringen vragen. Dat roept de vraag op of woningbouw in dit gebied niet alleen technisch, maar ook financieel en maatschappelijk verantwoord kan worden uitgevoerd.

➔ **Ons verzoek aan de gemeenteraad**

Wij vragen u: **Laat eerst onafhankelijk en integraal onderzoeken wat het totale gebied aankan op het gebied van water, bodem, natuur, landschap en cultuurhistorie.**
Bepaal op basis daarvan:

- welke delen van het gebied wel en niet geschikt zijn voor woningbouw;
- welke ruimte nodig is voor waterberging;
- welke natuur- en landschapswaarden beschermd of versterkt moeten worden;
- hoeveel woningen verantwoord kunnen worden gebouwd;
- onder welke voorwaarden woningbouw mogelijk is.

Niet het gewenste aantal woningen moet het vertrekpunt zijn, maar de draagkracht van het gebied.

2. Regel de verkeersontsluiting vóórdat er wordt gebouwd

De mogelijke bouw van duizenden woningen heeft grote gevolgen voor het verkeer in en rond Vechtrand.
Wij maken ons zorgen over:

- de verkeersveiligheid in Berkum;
- de belasting van de bestaande wegen in en rond het gebied;
- zwaar bouwverkeer door bestaande woongebieden;
- de verkeersdruk op de Ceintuurbaan;
- sluipverkeer op landelijke wegen;
- de aanleg van nieuwe ontsluitingswegen;
- de veiligheid van fietsers, wandelaars en schoolgaande kinderen.

Deze zorgen bestaan al langere tijd. Toch lijkt een toekomstbestendige verkeersoplossing steeds naar een volgende fase te worden doorgeschoven.
Dat vinden wij niet verantwoord.

Eerst bouwen en daarna het verkeer oplossen is geen optie

Het is voor ons als werkgroep teleurstellend dat al eerder is besloten dat de eerste woningbouw mogelijk via bestaande wegen in Berkum worden ontsloten. Dat betekent ook dat zwaar bouwverkeer mogelijk van deze wegen gebruik gaat maken.
Hiermee lijkt een belangrijk deel van de eerste verkeersoplossing al vast te liggen, terwijl het gesprek over een veilige en toekomstbestendige ontsluiting van het totale gebied nog moet plaatsvinden.

Dat roept bij ons een fundamentele vraag op: hoeveel ruimte heeft participatie nog als zulke belangrijke uitgangspunten al zijn bepaald?
Zwolle heeft in het verleden laten zien dat het slimme en veilige verkeersoplossingen kan ontwikkelen. Wij vragen de gemeente en de raad die ambitie ook bij Vechtrand te laten zien.

➔ **Ons verzoek aan de gemeenteraad**
Wij vragen u: **Maak woningbouw alleen mogelijk als vooraf een veilige, haalbare en toekomstbestendige verkeersoplossing voor het totale gebied is uitgewerkt.**
Deze oplossing moet:
- de bestaande omgeving niet onevenredig belasten;
- rekening houden met de verkeersdruk op de Ceintuurbaan;
- sluipverkeer door omliggende woonwijken en over landelijke wegen voorkomen;
- veiligheid bieden aan fietsers, voetgangers en schoolgaande kinderen;
- duidelijkheid geven over routes voor bouwverkeer;
- geschikt zijn voor zowel de eerste bouwfase als de ontwikkeling op langere termijn.

Voorkom dat eerst woningen worden gepland en pas daarna wordt bekeken hoe het verkeer daar nog tussen past.

3. Geef participatie daadwerkelijk betekenis
De gemeente werkt volgens de Hanza-aanpak. Het doel daarvan is om samen met inwoners betere plannen voor Zwolle te maken en ervoor te zorgen dat mensen zich serieus genomen voelen. Wij onderschrijven dat doel. We hebben ons daarom vanaf het begin betrokken en constructief opgesteld. We steken veel tijd en energie in het proces en brengen onze kennis en ervaring graag in.
Tegelijkertijd zien wij een belangrijk verschil tussen meedenken en daadwerkelijk invloed hebben op keuzes voordat die worden gemaakt. Juist daar ligt onze zorg.

Onduidelijkheid over rol en invloed
Voor de werkgroep is nog onvoldoende duidelijk welke positie wij innemen binnen het proces en welke invloed wij daadwerkelijk kunnen uitoefenen op de keuzes die de komende periode worden gemaakt. Het is niet altijd helder welke onderwerpen nog openstaan voor gesprek, wanneer belangrijke besluiten worden genomen en hoe onze adviezen uiteindelijk worden meegewogen in de besluitvorming.
Dat is belangrijk, omdat in de werkgroep veel kennis aanwezig is. Niet alleen de kennis van individuele leden, maar ook de ervaringen van bewoners, gebruikers van het gebied en andere betrokkenen. Die kennis heeft alleen waarde als deze zichtbaar terugkomt in de afwegingen en keuzes die worden gemaakt.

De planning dreigt leidend te worden
Wij zien dat het ontwerpbureau inmiddels werkt aan verschillende gebiedsvarianten, terwijl de gemeenteraad de Startnotitie nog moet vaststellen. Wij begrijpen dat deze varianten nog geen definitieve plannen zijn. Tegelijkertijd brengen zij mogelijkheden, gevolgen en keuzes in beeld en kunnen zij daarmee grote invloed hebben op het vervolg van het proces.

Daarnaast begrijpen wij dat er tijdsdruk bestaat vanwege het voorkeursrecht en de mogelijke verlenging daarvan. Toch mag een bestuurlijke planning niet bepalend worden voor de ruimte die nodig is om participatie zorgvuldig vorm te geven.

Veel leden van de werkgroep nemen immers niet alleen op persoonlijke titel deel. Zij onderhouden contact met hun achterban, gebruikers van het gebied en andere belanghebbenden. Dat vraagt tijd om informatie op te halen, reacties te bespreken en terug te koppelen wat er met die inbreng gebeurt. Wanneer het tempo van het ontwerp- en besluitvormingsproces leidend wordt, ontstaat het risico dat participatie vooral moet aansluiten op een vooraf vastgestelde planning, in plaats van dat zij daadwerkelijk bijdraagt aan de kwaliteit van de besluitvorming.
Dat zou zonde zijn. Juist in deze fase ligt er nog ruimte om gezamenlijk te onderzoeken welke keuzes verstandig zijn en welke gevolgen die keuzes hebben.

➔ **Ons verzoek aan de gemeenteraad**

Wij vragen u: **Leg in de Startnotitie duidelijk vast hoe en op welke momenten de werkgroep invloed kan uitoefenen op de verdere ontwikkeling van Vechtrand.**
Daarbij gaat het om

- Woningenaantallen
- Inrichting van het gebied
- Verkeersstructuur
- Omgang met water en natuur
- Landschappelijke kwaliteit
- Fasering van de ontwikkeling

Daarnaast vragen wij om transparant te maken hoe de inbreng van de werkgroep wordt verwerkt. Wanneer adviezen niet worden overgenomen, verwachten wij een duidelijke onderbouwing van die keuze. Participatie is pas betekenisvol als inwoners invloed kunnen hebben voordat belangrijke keuzes vastliggen.

==========

De Startnotitie is een belangrijk beslismoment
De gemeente geeft aan dat de plannen voor Vechtrand nog niet klaar zijn. De komende tijd moet verder worden onderzocht wat mogelijk is en wat het gebied nodig heeft. Ook wordt na iedere fase opnieuw bekeken of verdere uitwerking mogelijk en verantwoord is. Dat betekent dat er nu nog ruimte is om de noodzakelijke voorwaarden te stellen. **Gebruik die ruimte!**

Zie de Startnotitie niet alleen als een procedurele start van het proces. Zie haar als het moment waarop u als gemeenteraad de kwaliteit van het verdere proces borgt.
Wij vragen u daarom de volgende voorwaarden duidelijk in de Startnotitie op te nemen:

1. **De draagkracht van water, bodem, natuur, landschap en cultuurhistorie wordt eerst onafhankelijk en integraal onderzocht.**
2. **Woningbouw vindt alleen plaats als vooraf een veilige en toekomstbestendige verkeersoplossing is uitgewerkt.**
3. **De werkgroep krijgt aantoonbaar invloed op belangrijke keuzes voordat deze keuzes worden vastgelegd.**
4. **De raad wordt per fase geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek, de inbreng van de werkgroep en de manier waarop deze inbreng is verwerkt.**
5. **Na iedere fase vindt een duidelijk besluit plaats over de vraag of en onder welke voorwaarden de ontwikkeling kan worden voortgezet.**

Tot slot
Wij vragen u niet om de deur voor woningbouw in Vechtrand dicht te doen.
Wij vragen u om de juiste volgorde te bewaken:

- ✓ **Eerst het gebied begrijpen.**
- ✓ **Dan bepalen wat water, bodem, natuur, landschap en verkeer aankunnen.**
- ✓ **Pas daarna besluiten hoeveel woningen waar verantwoord gebouwd kunnen worden.**

De keuzes die nu worden gemaakt, bepalen voor een groot deel hoe dit waardevolle gebied er in de toekomst uitziet. Een zorgvuldig proces kost aan de voorkant misschien meer tijd, maar voorkomt dat later keuzes moeten worden hersteld die niet meer terug te draaien zijn. Vechtrand verdient die zorgvuldigheid. Ook de huidige én toekomstige inwoners van Zwolle verdienen die zorgvuldigheid.

Wij rekenen erop dat u als gemeenteraad die verantwoordelijkheid neemt.

Met vriendelijke groet,
Werkgroep Vechtrand

[redacted]

[redacted]